

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Sjukhusenheten
Gunilla Berg

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-05-15

HSN 2024-1051

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Fördelning av statsbidrag avseende 2025 från överenskommelse om förstärkta insatser för kvinnors hälsa och förlossningsvård

Ärendebeskrivning

Region Stockholm erhåller statsbidrag på 326 896 457 kronor år 2025 genom regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om en personcentrerad, tillgänglig och jämlik mödrahälsovård och förlossningsvård samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa. I ärendet beskrivs inriktning i överenskommelsen samt förslag för hur dessa medel ska fördelas.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

Bilaga 1: Fördelning av statsbidrag till barnmorskemottagningar för kompetensutveckling 2025

Bilaga 2: Fördelning av statsbidrag till ultraljudsmottagningar för kompetensutveckling 2025

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Förslag på fördelning av tillförda medel med 326 896 457 kronor för år 2025 till förstärkta insatser för kvinnors hälsa godkänns.
2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att inom ramen för fastställd inriktning bevilja medel till nya satsningar och vid behov omfördela medel mellan satsningar.
3. Kommunförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje tilldelas 7 191 722 kronor.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har sedan år 2015 ingått totalt sju överenskommelser om förlossningsvård och kvinnors hälsa, med olika direktiv. Den senaste överenskommelsen mellan staten och SKR avser 2025 och omfattar en satsning inom åtta insatsområden. Regeringen har fattat beslut om att den riktade satsningen på kvinnors hälsa i dess nuvarande form upphör och innevarande år blir det sista med statsbidraget.

De åtta insatsområdena i överenskommelsen är:

1. Mer sammanhållen vårdkedja där målet är att vårdkedjan under graviditet, förlossningen och tiden efter ska vara sammanhållen och samordnad med god personalkontinuitet. Ett tydligt utvecklingsområde i graviditetsvårdkedjan är att skapa kontinuitet för kvinnan och hennes familj genom mödrahälsovård, förlossning och eftervård.
2. Stärkt och utvecklad eftervård där målet är att alla kvinnor ska erbjudas vård och stöd efter graviditet och förlossning utifrån individuella förutsättningar och behov och det ska inte förekomma omotiverade skillnader mellan grupper av kvinnor. Det är av högsta prioritet att patienterna enkelt kan få kontakt med mödrahälsovården för en bedömning av vårdbehovet efter förlossning. Medel får även användas för utvecklad tillgång till stöd, vård och behandling vid hälsoproblem efter förlossning, inklusive amningsstöd.
3. Ökad tillgång till aktuell kunskap där målet är att regionerna ska stärka förutsättningarna att arbeta med befintliga riktlinjer och kunskapsstöd och utveckla kompetensen i mödrahälso- och förlossningsvården för att tillgodose kvinnors olika behov. Brister i regionernas egna organisationer när det gäller att ta emot, sprida vidare och implementera kunskap behöver åtgärdas. Medel får därför även användas för att säkerställa en systematisk implementering och uppföljning av ny kunskap.
4. Stärkt kompetensförsörjning där målet är att en långsiktig försörjning av barnmorskor och andra professioner ska säkras. Stärkt kompetensförsörjning är centralt för att möta de utmaningar som finns med att bemanna verksamheter, särskilt

- förlossningsvården. Vidare står mödrahälsovården och förlossningsvården liksom den övriga hälso- och sjukvården inför stora utmaningar med en växande och mer heterogen patientgrupp med allt fler komplexa behov.
5. Utveckling av insatser för en mer jämlik mödrahälsovård och förlossningsvård där målet är att minska omotiverade skillnader mellan exempelvis låg- och högutbildade kvinnor och mellan kvinnor födda i Sverige och utanför Europa. För att vården ska kunna utvecklas och anpassas är det angeläget att fånga upp varför vissa grupper av kvinnor inte uppsöker den. Medel får användas för att minska ojämlikheter i mödrahälsovården och förlossningsvården mellan kvinnor och se till att vårdbehov tillgodoses hos alla kvinnor, oavsett bakgrund eller funktionsförmåga.
 6. Utveckling av hälso- och sjukvård som rör flickors och kvinnors hälsa och sjukdomar inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och sjukdomar som främst drabbar kvinnor där målet är att anpassa vården efter kvinnors och flickors olika förutsättningar och vårdbehov. Primärvården har en viktig roll när det gäller att ge information och rådgivning, erbjuda hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt utreda, behandla eller remittera patienter. Medel får användas för att skapa tydliga vårdkedjor och remissvägar för olika prioriterade tillstånd och får även användas för att utveckla kunskapen hos hälso- och sjukvårdspersonalen om diagnosticering, vård och behandling av tillstånd och sjukdomar som drabbar flickor och kvinnor.
 7. En god vård för personer som utsatts för sexuellt våld och könsstympning. Vården för flickor och kvinnor som utsatts för sexuellt våld och könsstympning ska vara tillgänglig, jämlik och kunskapsbaserad. Medlen får användas till att stimulera stärkt och långsiktigt hållbar kompetens samt likvärdig vård över hela landet för personer som blivit utsatta för sexuellt våld eller könsstympning. I detta ingår att säkerställa att det finns tydliga vårdkedjor och information om vården för personer som blivit utsatta för sexuellt våld eller könsstympning.
 8. Särskilda insatser för att stärka tillgängligheten till mödrahälsovården och förlossningsvården på landsbygd och glesbygd. De regionala skillnaderna behöver minska och den långsiktiga kompetensförsörjningen av barnmorskor och andra professioner behöver säkras.

Fördelning av medlen till regionerna sker i relation till befolkningsandel, och av den särskilt avsatta summan till landsbygd sker fördelning efter hur stor andel invånare som definieras bo i landsbygd inom respektive region i förhållande till Sverige som helhet. Region Stockholm tilldelas 323 028 233 kronor samt 3 868 224 kronor till landsbygd. Totalt tilldelas 326 896 457 kronor till Region Stockholm för år 2025.

Förslag till fördelning av 2025 års medel

Förvaltningen föreslår att tilldelade medel för 2025 fördelas enligt följande:

1. *Ersättningshöjningar förlossning och barnmorskemottagningar*
Sedan år 2018 har ersättningen till vårdval barnmorskemottagningar och ersättning till vårdval förlossning höjts vid flera tillfällen. Statsbidragen har tillfälligt finansierat de permanenta ersättningshöjningarna. Ersättningshöjningarna har skett för att förbättra möjligheten till att öka grundbemanningen och utveckla vården inom slutenvården såväl som öppenvården. Sex av åtta insatsområden enligt den nya överenskommelsen berör mödrahälsovården och förlossningsvården och därmed föreslår förvaltningen att statsbidragen fortsatt finansierar tidigare beslutade ersättningshöjningar där 100 miljoner kronor går till förlossningsvård och 50 miljoner kronor går till mödrahälsovård.

2. *Stimulansmedel för att stärka kompetensförsörjningen som ett omställningsbidrag*
Enligt beslut HSN 2024-0672 skulle ifall statsbidrag utbetalas till regionen för år 2025, förlossningsklinikerna ges ett omställningsbidrag. Skälen är att de kommande åren innebär förändringar för regionens samlade förlossningsvård då barnafödandet minskar samtidigt som 8-punktsprogrammet för kompetensförsörjning inom förlossningsvården fortsatt ska implementeras. Därutöver förändras krav på kompetens då de gravida oftare har högt BMI, psykisk ohälsa och andra sjukdomar. Utöver det ställs krav på klinikernas digitala förmågor och hög tillgänglighet. Utbetalning av sammanlagt 80 miljoner kronor sker löpande under året utifrån tidigare beslut i nämnden. Medel fördelas som en fast ersättning utifrån varje kliniks planerade andel av den samlade planerade kapaciteten.

3. *Stimulansmedel för att långsiktigt stärka kompetensförsörjningen inom mödrahälsovården och barnhälsovården.*
Region Stockholm har inför 2025 tagit fram en kompetensförsörjningsplan för förlossningsvården som inbegriper hela vårdkedjan. Stärkt kompetensförsörjning är centralt för att möta de utmaningar som finns med att ständigt utvecklas, möta nya behov och bemanna verksamheter. Stimulansmedel fördelas som en fast ersättning till

barnmorskemottagningar och ultraljudsmottagningar med 100 000 kronor per mottagning om totalt ca 10 miljoner kronor. (se bilaga 1 och 2)

4. Övriga fördelningsposter

Kvarvarande 70 miljoner kronor föreslås finansiera insatser enligt följande:

- Södertälje sjukhus tilldelas fem miljoner kronor som uppstartsbidrag av tilläggsuppdraget sammanhållen vårdkedja för graviditet, förlossning och eftervård, (HSN 2021-2605).
- Verksamheten Kulturdoula tilldelas tre miljoner kronor för utveckling av verksamheten under 2025.
- Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (CES) tilldelas 6,5 miljoner kronor för att göra GAP-analyser och utbildningsinsatser kopplat till förvaltningens budgetuppdrag gällande utredning om hur vården för patienter med endometrios och klimakteriebesvär kan bli mer tillgänglig, jämlik och adekvat samt hur mål- och insatsplan för RPO kvinnosjukdomar och förlossning kan uppfyllas.
- Södersjukhuset tilldelas två miljoner kronor för den regionsövergripande aborttidbokningen för år 2025.
- Södersjukhuset tilldelas två miljoner kronor för utbildning och kompetensutveckling inom AMEL mottagningen i syfte att stärka vården för könsstympade.
- Karolinska Universitetssjukhuset tilldelas elva miljoner kronor för inköp av donerade spermier från EU.
- Mödrahälsovårdsenheten tilldelas fem miljoner kronor för arbetet att ta fram mätbara indikatorer till Socialstyrelsens nya riktlinjer för graviditet, förlossning och eftervård.
- Mödrahälsovårdsenheten tilldelas två miljoner kronor för utåtriktad verksamhet inom sexuell och reproduktiv hälsa inklusive att ta fram riktlinjer.
- Nuvarande journalsystem inom mödra- och förlossningsvård ska ersättas med ett nytt upphandlat journalsystem, Cosmic Birth. Projektet BP26 tilldelas 4,5 miljoner för finansiering av senior informatikresurs för implementering av nytt journalsystem för graviditets- och förlossningsvården, samt samverkan med TakeCare,

PDMS/CHA och Kunskapsstyrningen.

- För implementering av ultraljudsmodulen i Cosmic Birth hos ultraljudsmottagningarna reserveras tio miljoner kronor hos hälso- och sjukvårdsförvaltningen.
- SLSO tilldelas 1, 5 miljoner kronor för att arbeta med eftervård i hemmet hos barnmorskemottagningar i socioekonomiskt utsatta områden (sprida det så kallade Rinkeby-projektet till flera).
- Capio, BB Sankt Göran tilldelas en miljon kronor för att få ett patientsäkert flöde mellan mödrahälsovård, förlossningsvård och barnhälsovård (FV2).
- 3,5 miljoner kronor avsätts hos hälso- och sjukvårdsförvaltningen för att stimulera provtagning på barnmorskemottagningar med 50 000 kronor per mottagning.

5. Fördelning till KSON

Kommunförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje, (KSON) föreslås tillföras 7,2 miljoner kronor av statsbidraget. Fördelningen baseras på principen att KSON tilldelas medel baserat på hur stor andel av den samlade förlossningsvården som avser invånarna i Norrtälje.

Ekonomiska konsekvenser

Fördelning av statsbidrag påverkar inte nämndens ekonomiska resultat eftersom föreslagna satsningar finansieras av statsbidrag inom området.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Fördelningen av medel till höjning av ersättning samt möjlighet till särskilda satsningar förväntas säkerställa patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Överenskommelsen mellan staten och SKR utgår från ett tydligt jämlikhetsperspektiv och insatsområdena syftar till att skapa en mer jämlik vård i regionen.

Miljökonsekvenser

Förslaget innebär inga miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-05-15

HSN 2024-1051

Projekten lämnar en slutrapport. Genom att betala ut stor del av statsbidragen i den ordinarie ersättningen till vårdgivarna minskas administrationen.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Eva Bring
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2025-05-15